

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

INFORMACIJA
O STANJU U AVIO-HELIKOPTERSKOJ JEDINICI

Podgorica, novembar 2022. godine

1. UVOD

U okviru direkcije Avio-helikopterska jedinica (u daljem tekstu: AHJ), koja egzistira u Direktoratu za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova, formirana je jedinica za gašenje požara iz vazduha kao jedina operativna jedinica za zaštitu i spašavanje na državnom nivou.

Tokom ove 2022. godine u našoj državi događali su se požari većih razmjera, tako da je sezona prošla sa značajnim intervencijama i angažovanjem ljudskih i materijalnih resursa jedinice za gašenje požara iz vazduha. Ova jedinica se angažovala u slučajevima kada su požari prevazilazili kapacitete opštinskih službi zaštite i spašavanja. U akcijama gašenja iz vazduha korišćen je jedan (1) avion koji je ostvario nalet od 90 sati i 13 minuta, utrošio na požarištima 790 tona vode tokom 265 polijetanja.

2. TRENUTNO STANJE AHJ

Jedinica za gašenje požara iz vazduha raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A, dok podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju tri helikoptera tipa ABell-412, ABell-212 i A-BELL 206 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara. Od ovih šest (6) vazduhoplova, koji bi trebali biti funkcionalni u jedinici trenutno je plovidben jedan vazduhoplov, i to helikopter ABell-412 .

2.1 Status helikoptera

2.1.1. Agusta Bell 412, serijski broj 25908, registarske oznake 40-HEK, godište 1998

Helikopter je plovidben, odnosno isti je od 11. novembra 2022. godine. Na ovom helikopteru je ugrađena oprema za gašenje požara iz vazduha i kuka za nošenje tereta.

Obuka pilotskog i tehničkog osoblja za rukovanje i održavanje ove opreme, planirana je da se sprovede u narednom periodu što zavisi od raspoloživosti instruktora iz inostranstva i realizacije javnog poziva, odnosno tendera.

2.1.2. Agusta Bell 212, serijski broj 5712, registarske oznake 40-HCC, godište 1979

Helikopter nije u operativnoj upotrebi i isti je prizemljen zbog isteka vremenskih resursa od 01.10.2021. godine. U prethodnom periodu nije bilo obezbijeđeno dovoljno finansijskih sredstava za opravku helikoptera. Da bi se helikopter vratio u plovidbeno stanje potrebno je izvršiti radove koji su u skladu sa zahtjevima proizvođača helikoptera i pogonske grupe nivoa petogodišnjeg pregleda, otklanjanje kvarova ustanovljenih tokom eksploatacije i zamjeni komponenti kojima ističe vremenski / časovni resurs.

Obzirom da tokom 2021. godine nisu realizovani redovni kalendarski radovi, a da takođe ove godine moraju da se realizuju kalendarski radovi na drugim komponentama predviđeni bužet za realizaciju ovih radova je oko 480.000 eura.

Realizacija ovih radova planirana je do kraja maja 2023. godine u zavisnosti od dinamike i složenosti sistema javnih nabavki i odobrenih sredstava.

2.1.3. Agusta Bell 206B, serijski broj 8314, registarske oznake 40-HAW, godište 1972

Helikopter nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od jula 2017. godine. Tokom 2020., 2021. i 2022. godine nijesu raspisivani tenderi za opravku helikoptera zbog nedostatka finansijskih sredstava u budžetima. Neispravnost helikoptera se može utvrditi jedino rasklapanjem helikoptera i motora.

Obzirom na starost helikoptera (star 50 godina) i otežane nabavke neophodnih rezervnih djelova za njegovu opravku evidentno je da je vrlo teško održavati helikopter u plovidbenom stanju. Procijenjena sredstva za opravku helikoptera iznose oko 450.000 eura. Najmanja neispravnost na ovom helikopteru može dovesti opravdanost ulaganja u ovaj helikopter.

Napominjemo da je zbog obnove ovlašćenja pilotskom i tehničkom osoblju, potrebna obuka u ovlašćenim školskim centrima.

2.1.4. Gazelle SA341, serijski broj 005, registarske oznake 40-HFB, godište 1975

Helikopter nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od marta 2010. godine. Da bi se helikopter doveo u plovidbeno stanje potrebno je izvršiti radove koji su u skladu sa zahtjevima proizvođača i pogonske grupe, kao i modifikacije u skladu sa civilnim regulativima. Radove je potrebno odraditi u servisima koji imaju odobrenje od strane proizvođača i koji se teško mogu naći zbog izbacivanja ovog tipa vazduhoplova iz upotrebe.

Takođe, napominjemo da avio-helikopterska jedinica nema vazduhoplovne tehničare za održavanje ovog helikoptera, dok je pilotskom osoblju isteklo ovlašćenje za upravljanjem ovim helikopterom. Trenutno je u proceduri brisanje helikoptera iz Registra civilnih vazduhoplova Crne Gore na osnovu Zakona o vazдушnom saobraćaju, jer potvrda o provjeri vazduhoplova nije izdata duže od deset godina.

Procijenjena sredstva za popravku helikoptera iznose preko 1.000.000 eura.

2.2. Status aviona

2.2.1. Air Tractor AT 802, serijski broj 0711, registarske oznake 40-EAD, godište 2017

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od 06.09.2022.godine iz razloga remonta propelera i radova na gorivnim diznama. U toku je realizacija navedenih radova na osnovu potpisanog ugovora sa firmom Air Tractor Europe. Vraćanje aviona u plovidbeno stanje je planirano do kraja 2022. godine.

2.2.2. Air Tractor AT 802A , serijski broj 0294, registarske oznake 40-EAB, godište 2008

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od 22.11.2020. godine zbog oštećenja prilikom gašenja požara.

Da bi se avion doveo u plovidbeno stanje potrebno je uraditi nabavku i zamjenu lijevog krila, remont propelera, kao i obaviti radove koji su u skladu sa zahtjevima proizvođača i pogonske grupe.

Realizacija ovih radova na osnovu potpisanog ugovora sa firmom Air Tractor Europe planirana je do kraja juna 2023.godine.

2.2.3. Air Tractor ,AT 802A , serijski broj 0611, registarske oznake 40-EAC, godište 2015

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od 21.06.2021 godine zbog oštećenja prilikom gašenja požara.

Da bi se avion doveo u plovidbeno stanje potrebno je uraditi nabavku i zamjenu desnog krila, kao i radove koji su u skladu sa zahtjevima proizvođača i pogonske grupe.

Realizacije ovih radova na osnovu potpisanog ugovora sa firmom Air Tractor Europe planirana je do kraja juna 2023.godine.

2.2.4. Air Tractor AT 802A , serijski broj 0281, registarske oznake 40-EAA, godište 2008

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od 21.07.2015. godine zbog oštećenja prilikom gašenja požara. Sredstava potrebna za dovođenje aviona u plovidbeno stanje premašuju njegovu tržišnu vrijednost. Napominjemo da je 2015.godine za ovaj avion naplaćeno osiguranje i od tih sredstava kupljen novi avion Air Tractor, AT 802A, serijski broj 0611, registarske oznake 40-EAC, godište 2015.

Avion je nakon pretrpljenih oštećenja smješten u skladišni prostor firme Montenomaks control & Logistic u Danilovgradu.

2.2.5. Dromader M18B, serijski broj 1Z028-04, registarske oznake 40-BRS, godište 2002

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od avgusta 2017. godine. Sredstva potrebna za dovođenje aviona u plovidbeno stanje premašuju njegovu tržišnu vrijednost. Takođe, treba razmotriti i ekonomsku opravdanost za upotrebu ovog aviona u cilju korišćenja za gašenje požara. Da bi se avion doveo u plovidbeno stanje potrebo je uraditi radove u skladu sa zahtjevima proizvođača i pogonske grupe. Iz dosadašnjeg iskustava avion je nepouzdan za operacije gašenja pozara.

Takođe, avio-helikopterska jedinica nema vazduhoplovne tehničare za održavanje ovog tipa aviona.

Procijenjena sredstva za popravku aviona iznose oko 130.000 eura.

2.2.6. Dromader M18B, serijski broj 1Z028-11, registarske oznake 40-BRR, godište 2002

Avion nije u operativnoj upotrebi i neplovidben je od 01.08.2015 godine zbog oštećenja prilikom gašenja požara. Sredstva potrebna za dovođenje aviona u plovidbeno stanje premašuju njegovu tržišnu vrijednost.

Avion je nakon pretrpljenih oštećenja smješten u skladišni prostor firme Montenomaks control & Logistic u Danilovgradu.

2.3. Preduzete aktivnosti na osnovu raspoloživih budžetskih sredstava

2.3.1. Na osnovu raspoloživih budžetskih sredstava i sredstava koja je Vlada Crne Gore obezbijedila, a koja su dodijeljena za funkcionisanje aviohelikopterske jedinice, tokom ove godine urađeno je sljedeće:

- Potpisan je ugovor za opravku i održavanje tri protivpožarna aviona u vrijednosti od 509.500 eura bez PDV-a, čija je realizacija u toku;
- Potpisani su aneksi ugovora kojom prilikom su troškovi uvećani za 20% na osnovu procjene cijena na tržištu, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;
- Završene su procedure oko nabavke rezervnih djelova za avione i helikoptere u vrijednosti oko 40.000 eura;
- U proceduri je realizacija Ugovora o nabavci opreme neophodne za održavanje vazduhoplova i vazduhoplovnih komponenti u vrijednosti od oko 29.000 eura;
- U toku je realizacija nabavke ulj , maziva i potrošnog materijala u vrijednosti oko 4.500 eura;
- Izvršena je nabavka tehničke dokumentacije za održavanje motora na vazduhoplovima u vrijednosti od oko 8.000 eura;
- Izvršena je kalibracija dijela opreme i alata i predati zahtjevi za kalibraciju potrebne opreme u vrijednosti od oko 14.000 eura;
- Izvršena je procjena od strane sudskog procjenitelja za 8 vazduhoplova čija je starost preko 10 godina. Ukupna procijenjena vrijednost na osnovu izvještaja sudskog procjenitelja za ove vazduhoplove je 8.158.995 eura.

2.3.2 Takođe, u toku je realizacija zahtjeva koji nijesu mogli biti realizovani zbog sajber napada i nemogućnosti rada CeJN potrala, i to:

- Zahtjev za nabavku rezervnih djelova za avione i helikoptere, vrijednost oko 78.400 eura;
- Zahtjev za kalibraciju opreme i alata u vrijednosti oko 3.500 eura;
- Zahtjev za pregled i opravku dva motora, vrijednost oko 165.000 eura. Ovaj zahtjev je pokrenut na osnovu dodijeljenih sredstava Vlade u iznosu od 600.000 eura sa PDV-om. Ovo je cijena za osnovne radove, a stvarna cijena će biti utvrđena nakon pregleda motora i utvrđenih neispravnosti. Ovi motori su ugrađeni na avionima koji su imali nezgodu;
- Zahtjev za angažovanje stručnog osoblja u trajanju od 150 sati za eventualne kvarove na helikopterima koje ne možemo otkloniti, vrijednost oko 14.000 eura;
- Zahtjev za opravku krova hangara i zgradu nadstrešnice, vrijednosti oko 20.000 eura;
- Zahtjev za opravku i servisiranje helikoptera AB 212 sa pratećim komponentama i spoljnom dizalicom, vrijednost od 480,000 eura.

2.3.3. Pored navedenih aktivnosti u toku su pripreme za podnošenje zahtjeva za raspisivanje javnog poziva za:

- stručno usavršavanje i školovanje pilotskog i tehničkog osoblja, vrijednosti oko 180.000 eura. Ova sredstva planiraju da se utroše na školovanje-obuke osoblja koje su angažovana po osnovu Ugovora o djelu u cilju povećanja ovlašćenja i obima radova, po odobrenju i na osoblje koje ima zasnovan radni odnos u MUP CG, vrijednosti 180.000 eura.

2.3.4. Raspoloživost ljudskim resursima

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova u Direkciji aviohelikopterska jedinica sistematizovano je ukupno 26 radnih mjesta. Trenutno aktivan broj zaposlenih u AHJ je 13, i to: 3 pilota helikoptera, 2 pilota aviona, 2 vazduhoplovna inženjera, 4 vazduhoplovna tehničara i 2 spasioca, što je svakako nedovoljan broj za obavljanje operacija iz domena AHJ.

3. OPIS MJERA I AKTIVNOSTI KOJE JE POTREBNO PREDUZETI

3.1. Radi smanjenja troškova skladištenja aviona predlažemo da Uprava za katastar i državnu imovinu raspiše javni poziv za prodaju aviona Air Tractor AT 802A, serijski broj 0281, registarske oznake 4O-EAA, godište 2008, čija je procijenjena vrijednost na osnovu procjene sudskog procjenitelja 51.036,00 eura i aviona Dromader M18B, serijski broj 1Z028-11, registarske oznake 4O-BRR, godište 2002, čija je procijenjena vrijednost na osnovu procjene sudskog procjenitelja 21.600,00 eura .

3.2. Takođe, zbog ekonomske neisplativosti opravke vazduhoplova predlažemo da Uprava za katastar i državnu imovinu raspiše javni poziv za prodaju sledećih vazduhoplova :

- Avion Dromader M18B, serijski broj 1Z028-04, registarske oznake 4O-BRS, godište 2002, čija je procijenjena vrijednost na osnovu procjene sudskog procjenitelja 72.000,00 eura.

- Helikopter Agusta Bell 206B, serijski broj 8314, registarske oznake 4O-HAW, godište 1972, čija je procijenjena vrijednost na osnovu procjene sudskog procjenitelja 222.000,00 eura.

- Helikopter Gazelle SA341, serijski broj 005, registarske oznake 4O-HFB, godište 1975, čija je procijenjena vrijednost na osnovu procjene sudskog procjenitelja 207.384,00 eura.

3.3. Radi jačanja ljudskih kapaciteta treba izvršiti prijem novih službenika za popunu radnih mjesta zbog neophodnosti održavanja i unapređenja procesa rada, koja nisu popunjena ili su upražnjena prestankom radnog odnosa, a predviđena su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u MUP CG .

3.4. Predlogom budžeta za 2023.godinu za održavanje vazduhoplova opredijeljeno je 2.100.000 eura što smatramo da je dovoljno za dovođenje pet vazduhoplova u plovidbeno stanje, odnosno u operativnu upotrebu, ukoliko ne dođe do nepredviđenih neispravnosti.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREDLOG MJERA

Činjenica je da na dan 11. novembar 2022. godine od tri helikoptera koja se koriste za spašavanje ljudi, policijske zadatke, medicinske letove, prevoz šticećenih ličnosti, obuku pilota i druge potrebe Ministarstva unutrašnjih poslova i ostalih državnih organa, kao i od tri aviona koji se koriste za gašenje požaraima ima samo jedan plovidbeni vazduhoplov i to helikopter ABell-412.

Razlozi za ovako stanje su da Zakonom o budžetu za 2022. godinu nije bilo opredijeljeno dovoljno finansijskih sredstva za dovođenje AHJ u funkcionalno stanje.

Po dovođenju vazduhoplova u ispravno stanje za budući period biće potrebno značajno manje sredstava za održavanje vazduhoplova.